

Handout: Taalverwerving

Opdrachten:

1) Analyseer de volgende dialoogjes: Tot welke ontwikkelingsfase behoren ze en wat zijn de kenmerken van de taalontwikkeling in de dialoogjes?

- a. Alan opent de yoghurt met behulp van zijn tanden. (16.10.2014) (2,6)
M: Ali, mám ti pomoct?
A: Ne, An šám, zuby doma.
- b. Bij het lezen van een boek: (18.10.2014) (2,6)
M: A toto je moře.
A: Babička moře.
M: Ano, babička je u moře.
A: Babičku ham žuaok.
- c. Co to je být/ Co to je byjo?/ Co to je máš? (2,11) / Co to máš (3)
- d. Lezu jámy (2,9)
- e. Můžu to vemet? (2,11), Já si to vzím (3,0); pavouk – pavoučina (3,5); já tě zavázám do pavoučiny (3,2)
- f. Mami, já už se vyčůával (3,5); on mi lítnul na mě [andulka přistála na rameni](3,6)
- g. kka – kkáá, kka žáža (2 – 2,4); auto (2,4+); kakoj (2,3 – 3,5) = kaktor (3,5+)
- h. Mami, dej mi hapít, posím(3,5+)
- i. Ali, my jsme se ztratili. Co budeme dělat? Mami, tak počkej, až přijede nějaké auto a přsedjede nás. (3,75)

2) Kritische periode

DE KRITISCHE PERIODE

Voor veel vaardigheden van mensen en dieren geldt dat er een zogenoemde kritische periode bestaat. Vóór een bepaalde leeftijd moet er met zo'n vaardigheid begonnen worden, anders wordt die voor de rest van het leven buiten werking gesteld. Zo blijkt dat wanneer de oogleden van jonge katten in de eerste acht weken na hun geboorte niet opengaan, de dieren blind zijn. Deze blindheid wordt dan niet veroorzaakt door een defect in de ogen – die doen het prima – maar het gebied van de hersenen dat visuele prikkels verwerkt, functioneert niet; het is niet tijdig 'opgestart' door visuele prikkels en is daardoor definitief buiten werking gesteld.

Er is een aantal gevallen bekend van kinderen die in hun vroege jeugd niet zijn blootgesteld aan taal. Een van de schrijnendste gevallen is wel dat van het Amerikaanse meisje Genie, dat tot haar twaalfde in een klein kamertje vastgebonden heeft gezeten op een stoel. Haar vader deed alleen maar grom- en blafgeluiden van honden na. Hij sprak niet met het meisje en hij had ook Genies moeder en broer verboden met haar te praten. Nadat ze bevrijd was, bleek Genie in staat woorden te leren, maar het lukte haar niet meer het combinatorisch systeem van de taal onder de knie te krijgen. Gevalen als deze lijken het idee te ondersteunen dat er een kritische periode is voor taal.

ONGEVOELIG VOOR VERBETERINGEN

Het volgende Engelse dialoogje tussen een moeder (M) en haar kind (K) illustreert dat kinderen niet gevoelig zijn voor correcties – iets wat onderzoek keer op keer heeft aangetoond.

K: "Nobody don't like me."

M: "No, say: 'Nobody likes me.'"

K: "Nobody don't like me."

[Dezelfde dialoog wordt acht keer (!) herhaald.]

M: "Now listen carefully. Say: 'Nobody likes me.'"

K: "Oh, nobody don't likes me!"

DE GULDEN REGELS VAN TAALONTWIKKELING

1 Gewoon is goed genoeg

Voor de vroege taalontwikkeling (tot een jaar of vijf) is een gewoon, natuurlijk taal-aanbod voldoende. Als het kind de taal toch niet lijkt op te pikken, moet het onderzocht worden. Het gehoor kan bijvoorbeeld beschadigd zijn.

2 Taalontwikkeling en overige ontwikkeling

De taalontwikkeling staat deels los van de rest van de ontwikkeling. Sommige kinderen hebben een verstoorde taalontwikkeling die niet uit andere ontwikkelingsproblemen voortkomt.

3 Meer begrijpen dan zeggen

Jonge kinderen begrijpen veel meer dan ze zelf kunnen zeggen. Om met hen te praten hoef je dus niet net zo te praten als zij. 'Kindertaal' is voor hen zelfs moeilijker te begrijpen dan volwassenentaal.

4 Vroeg of laat

Het ene kind praat vroeg, het andere laat. Late praters halen de 'achterstand' vaak erg snel in.

5 Taalgrapjes zijn voor later

Voor hun zesde jaar kunnen de meeste kinderen niet bewust nadenken over de manier waarop je in een taal iets uitdrukt. Ze begrijpen dan ook geen woordspelingen.

6 Geen correctie

Omdat jonge kinderen nog niet kunnen reflecteren op taal, heeft het corrigeren van een fout ('Het is niet dé boek, maar hêt boek!') geen zin.

7 Regels ontdekken

Ieder kind ontdekt zelf regels en vervoegingen in zijn moedertaal. Dit proces kun je niet versnellen, maar ook niet tegenhouden!

Vragen bij de teksten:

Ongevoelig voor verbeteringen

- 1) Welk verschijnsel probeert de moeder het kind te leren?
- 2) Wat wordt duidelijk uit dit tekstje?

Kritische periode

- 1) Waarom wordt in de tekst het voorbeeld van jonge katten gegeven?
- 2) Waarom leerde Genie geen taal?

Kritische periode en wolfskinderen:

<https://www.youtube.com/watch?v=hmdycJQiQA>